

Høringsuttalelse om Forslag til endringer i politiloven § 14 (adgang til å forby tiggning på offentlig sted)

Kirkens Bymisjon har mottatt forslaget til endringer i politilovens § 14 og takker for muligheten til å gi tilbakemelding på forslaget.

Hva gjelder våre synspunkter på muligheten til å sette vilkår, og innføre meldeplikt for den som skal tigge, viser vi til avgitt høringsuttalelse våren 2013. Synspunktene fra den gang står ved lag, og vi henviser derfor til denne høringsuttalelsen for våre kommentarer på dette. Vi vil her dermed kun kommentere forslaget om å åpne for muligheten til å forby tiggning.

Politoloven §14 – og adgang til å forby tiggning

Da Løsgjengerloven ble opphevet i 2006 opplevde vi det som et viktig humanitært fremskritt. Vårt velferdssamfunn hadde utviklet bedre metoder for å møte fattigdom og sosiale problemer enn kriminalisering og forbud. Det foreliggende forslaget til endring i politiloven vitner om en fornyet tro på forbud som virkemiddel i møte med nød og fattigdom. Kirkens Bymisjon er generelt imot forbud mot symptomer på fattigdom. Slike utfordringer må imøtegås på andre måter. Dette gjelder også overfor mennesker som ikke rammes inn av rettigheter i vårt velferdssystem. Vi vil advare sterkt mot å reversere den gode utviklingen opphevelsen av løsgjengerloven representerte, fordi vi nå står overfor andre lands fattige.

Grovt sett kan man dele de som tigger i Norge i to grupper; rusavhengige og fattige tilreisende østeuropeere. Begge disse gruppene lever svært utfordrende liv, enten det handler om rusavhengighet og alvorlige psykiske lidelser eller arbeidsløshet og fattigdom.

Den norske debatten om tiggning handler i all hovedsak om mennesker fra Romania. De aller fleste av disse er rom. I høringsbrevet kommer det tydelig fram at det er de tilreisende som er bakgrunnen for det økte behovet for reguleringer. Det er liten tvil om at det er antallet tilreisende rom man særlig ønsker å redusere gjennom de foreslåtte endringene. I møte med en så diskriminert folkegruppe, bør vi være spesielt varsomme med signaler som understreker at noen folkegrupper er mindre ønsket eller akseptert enn andre. Vi vil advare på det sterkeste mot et lovverk som særlig rammer enkelte folkegrupper. For selv om lovverket formuleres på en måte som ikke rammer en etnisk gruppe, er det liten tvil om at det i praksis vil gjøre nettopp det.

Å tigge er skambelagt og sårbart for den det gjelder, og det representerer ingen enkel løsning eller noe førstevalg. Det er tvert imot en løsning en tyr til når en ser få andre muligheter. Vi er derfor bekymret for at et forbud mot tiggning vil kunne presse personer inn i andre og enda mindre ønskelige aktiviteter – som f.eks. prostitusjon, utnytting i svart arbeid, eller kriminalitet. Det står ikke mange bedre alternativer i kø for den som tigger. Vi vil derfor problematisere den logikken som ligger til grunn for endringsforslaget: Troen på at et forbud mot tiggning vil føre til at andre, kriminelle aktiviteter reduseres i omfang. Etter vårt skjønn kan det hevdes at et forbud mot tiggning like gjerne kan føre til økt kriminalitet som det motsatte. Et forbud kan også øke sårbarheten i den enkeltes situasjon, og risikoen for utnytting.

I Kirkens Bymisjon har vi de siste årene inkludert fattige tilreisende i våre gatenære tiltak. Vi lærer gjennom dette arbeidet stadig mer om disse gruppene og deres situasjon. Vi ser at stor fattigdom tvinger dem til å reise ut for å tjene penger, og at de har en sammensatt økonomi der det å tigge ofte bare er en av flere inntektskilder. De har som EØS-borgere lov til å oppholde seg i Norge i inntil tre måneder av gangen, og siden Norge er et rikt land må vi regne med å fortsatt være en viktig destinasjon selv om tigging ikke lenger er en like aktuell aktivitet. Man vil da i stedet måtte finne andre måter å tjene penger på, som f.eks. magasinsalg, flaskepanting eller å spille på gata.

Kirkens Bymisjon deler departementets bekymring for den humanitære situasjonen til fattige tilreisende personer i norske byer. Vi kan ikke se hvordan et forbud mot tigging vil avhjelpe utfordringene i møte med fattigdommen til mennesker som ikke favnes av vårt velferdssystem. De utfordringene som nevnes i høringsbrevet er i hovedsak fenomener som allerede er lovregulert, nemlig forsøpling og tilgrising, aggressiv tigging, menneskehandel og annen kriminalitet. Vi har forståelse for at lovbrudd begått av tilreisende, på linje med alle andre lovbrudd, er en stor utfordring for politiet. Men vi har liten forståelse for at politiet skulle få en mer håndterlig arbeidssituasjon dersom de får enda et forbud som de må følge opp.

Kirkens Bymisjon mener det er på tide å gå inn i samtaler om hvordan vi reelt kan møte denne nye situasjonen – på en god måte for både de tilreisende og for oss som samfunn. Vi lever i et rikt land i en globalisert verden der også fattige mennesker har rett til å forflytte seg over landegrensene. Vi må finne fram til gode og anstendige tiltak for å møte de utfordringene som oppstår når Europas fattigdom befinner seg i våre gater. Vi må se på hva som reelt sett vil avhjelpe en utfordrende situasjon med ulovlig camping, mangel på toaletter, sosiale utfordringer og arbeidsledighet. Det er avgjørende å etablere kjennskap og kunnskap og komme i dialog med tilreisende i Norge, slik vi i Kirkens Bymisjon blant annet gjør gjennom prosjektet "Rom for fattige tilreisende" og ved deltakelse og bidrag inn i NOVAs prosjekt *Kartlegging av situasjonen til utenlandske personer som tigger* (oppdragsgiver Justis- og beredskapsdepartementet).

Konklusjon:

Fra Kirkens Bymisjons vil vi advare mot de foreslåtte endringene i politiloven. Våre motforestillinger er i hovedsak knyttet til at det rammer allerede svært utsatte mennesker. Vi frykter at alternativene for mange som i dag tigger ikke vil være bedre, men heller verre. Dessuten bør den økende rasismen overfor rombefolkningen i Europa føre til at vi i Norge er ekstra tilbakeholdne med tiltak som kan oppfattes å ha som formål å ramme en enkelt folkegruppe.

Vi anbefaler at det vurderes sosiale tiltak som kan avhjelpe situasjonen rundt utesoving og manglende sanitærforhold for fattige mennesker i våre gater.